

EL

EL

EL

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.5.2010
COM(2010)235 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με τα επόμενα στάδια όσον αφορά την διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων
στην Ευρωπαϊκή Ένωση**

SEC(2010)577

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τα επόμενα στάδια όσον αφορά την διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τον ορισμό της αναθεωρημένης οδηγίας πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα¹, ως «βιολογικά απόβλητα» ορίζονται τα απόβλητα από κήπους και πάρκα, τα απορρίμματα τροφών και μαγειρειών από σπίτια, εστιατόρια, εγκαταστάσεις ομαδικής εστίασης και χώρους πωλήσεων λιανικής και τα συναφή απόβλητα από εγκαταστάσεις μεταποίησης τροφίμων. Ο ορισμός αυτός δεν καλύπτει τα βασικά γεωργικά κατάλοιπα και δεν πρέπει να συγχέεται με τη γενικότερη έκφραση «βιοαποδομήσιμα απόβλητα» που περιλαμβάνει επίσης και άλλα βιοαποδομήσιμα υλικά όπως το ξύλο, το χαρτί, το χαρτόνι και η ιλύς καθαρισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παράγει ετησίως μεταξύ 118 και 138 εκατομμύρια τόνους βιολογικών αποβλήτων εκ των οποίων περίπου 88 εκατομμύρια τόνοι είναι αστικά απόβλητα. Τα εν λόγω αριθμητικά δεδομένα αναμένεται να αυξηθούν κατά μέσο όρο 10% μέχρι το 2020.

Σήμερα, εφαρμόζονται εν προκειμένω πολλές προσεγγίσεις εκ μέρους των κρατών μελών της ΕΕ². Μεταξύ αυτών διακρίνονται:

- οι χώρες που προσφεύγουν σε μεγάλο βαθμό στην αποτέφρωση των αποβλήτων που δεν καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής, σε συνδυασμό με υψηλού βαθμού ανάκτηση υλικών και, συχνά, στρατηγικές αιχμής που διευκολύνουν τη βιολογική επεξεργασία των αποβλήτων·
- οι χώρες στις οποίες ο βαθμός ανάκτησης είναι υψηλός αλλά ο βαθμός αποτέφρωσης είναι σχετικά χαμηλός, μεταξύ των οποίων μάλιστα συγκαταλέγονται και ορισμένες με τα υψηλότερα ποσοστά λιπασματοποίησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση·
- οι χώρες που ως επί το πλείστον χρησιμοποιούν χώρους υγειονομικής ταφής και στις οποίες ο διαχωρισμός αποβλήτων από όσα καταλήγουν στους χώρους υγειονομικής ταφής εξακολουθεί να αποτελεί μείζονα πρόκληση λόγω της απουσίας άλλων λύσεων.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά μέσο όρο 40% των βιολογικών αποβλήτων εξακολουθούν να καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής (σε ποσοστό που φθάνει το 100% σε ορισμένα από τα κράτη μέλη). Εντούτοις, η χρήση των χώρων υγειονομικής ταφής 1) συνεπάγεται σημαντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους όπως η εκπομπή αερίων που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου καθώς και η ρύπανση του εδάφους και των υπογείων υδάτων ενώ παράλληλα 2) αφαιρεί αμετάκλητα πολύτιμους πόρους (προϊόντα λιπασματοποίησης και ενέργειας) από τους φυσικούς και οικονομικούς κύκλους. Η εν λόγω πρακτική έρχεται κατά

¹ Οδηγία 2008/98/ΕΚ

² Έκθεση ΕΟΠ (7/2009) - *Diverting waste from landfill (Η απομάκρυνση αποβλήτων από τους χώρους υγειονομικής ταφής)*

συνέπεια σε αντίθεση προς τους κατευθυντήριους άξονες της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων και τη βιώσιμη διαχείριση των πόρων, ιδίως μάλιστα προς την αρχή της «ιεράρχησης των αποβλήτων» που θα έπρεπε να συνιστά τη βάση όλων των εθνικών πολιτικών για θέματα αποβλήτων.

2. Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Η διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων διέπεται από πολλές νομοθετικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα, τα κράτη μέλη καλούνται να διαμορφώσουν πολιτικές διαχείρισης των αποβλήτων που να προστατεύουν το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου ενώ παράλληλα να εγγυώνται τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων. Τα κράτη μέλη έχουν ως εκ τούτου την νομική υποχρέωση να βελτιστοποιήσουν την επεξεργασία των βιοαποβλήτων συναρτήσει των συνθηκών που επικρατούν στις χώρες τους. Το άρθρο 4 όσον αφορά την «ιεράρχηση των αποβλήτων» αναφέρει ότι η πρόληψη των αποβλήτων είναι η καλύτερη εναλλακτική δυνατότητα, την οποία ακολουθεί η αναχρησιμοποίηση, η ανακύκλωση και η ενεργειακή ανάκτησή τους. Αντίθετα η οριστική διάθεση (μέσω απόθεσης σε χώρο υγειονομικής ταφής ή αποτέφρωση με περιορισμένη ενεργειακή αξιοποίηση (ανάκτηση)) ορίζεται ως η χειρότερη λύση από περιβαλλοντική σκοπιά. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποκλίνουν από την εν λόγω ιεράρχηση για ορισμένες, συγκεκριμένες κατηγορίες αποβλήτων εφόσον δικαιολογείται από την έννοια του κύκλου ζωής λαμβάνοντας υπόψη τις συνολικές επιπτώσεις των εν λόγω αποβλήτων.

Η οδηγία πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συλλέγουν χωριστά και να ανακυκλώνουν τα βιολογικά απόβλητα ενώ παράλληλα τους επιτρέπει να τα συνυπολογίζουν για την επίτευξη του δεσμευτικού στόχου ανακύκλωσης των αστικών αποβλήτων. Εξάλλου η ως άνω οδηγία πλαίσιο επιτρέπει τον καθορισμό ελάχιστων απαιτήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων καθώς και τη θέσπιση κριτηρίων σχετικά με την ποιότητα των προϊόντων λιπασματοποίησης από βιολογικά απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων απαιτήσεων σχετικά με την προέλευση των αποβλήτων και τις διαδικασίες επεξεργασίας τους. Τα κριτήρια αυτά αποσκοπούν στη βελτίωση της εμπιστοσύνης των χρηστών και στην ενίσχυση της αγοράς ώστε να καταστεί αποτελεσματική η οικονομία των υλικών.

Η οδηγία πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα καθιερώνει επίσης συγκεκριμένα επίπεδα ενεργειακής απόδοσης κάτω από τα οποία η αποτέφρωση των στερεών αστικών αποβλήτων δεν επιτρέπεται να θεωρείται ως αξιοποίηση (ανάκτηση). Αυτή η προσέγγιση θα μπορούσε να αποδειχθεί αποτρεπτική για την αποτέφρωση των βιολογικών αποβλήτων με χαμηλό θερμιδικό περιεχόμενο.

Η οδηγία που αφορά την υγειονομική ταφή των αποβλήτων³ υποχρεώνει τα κράτη μέλη να μειώσουν σταδιακά την ποιότητα των βιοαποδομήσιμων αστικών αποβλήτων τα οποία καταλήγουν στους χώρους υγειονομικής ταφής σε 35% μέχρι το 2016 (συγκριτικά με το 1995). Για τα κράτη μέλη που χρησιμοποιούσαν ευρύτατα την υγειονομική ταφή των αποβλήτων το 1995 προβλέπεται παράταση αυτής της περιόδου κατά τέσσερα χρόνια⁴. Στόχος των ως άνω μέτρων είναι να μειωθεί η παραγωγή και η εκπομπή αερίων που

³ Οδηγία 1999/31/ΕΚ

⁴ Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Ηνωμένο Βασίλειο.

επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου από τους χώρους υγειονομικής ταφής αποβλήτων.

Εντούτοις, η οδηγία σχετικά με την εναπόθεση αποβλήτων στους χώρους υγειονομικής ταφής δεν απαγορεύει τις εναλλακτικές δυνατότητες ειδικής επεξεργασίας για τα απόβλητα που τελικά δεν καταλήγουν σε αυτούς. Στην πράξη, τα κράτη μέλη προσανατολίζονται συχνά στη φαινομενικά απλούστερη και λιγότερο δαπανηρή επιλογή δίχως να λαμβάνουν υπόψη το ουσιαστικό περιβαλλοντικό κόστος και τα πραγματικά περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα, με αποτέλεσμα να γίνεται μεγάλος διάλογος σχετικά με την πιθανή ανάγκη έγκρισης συμπληρωματικών κανονιστικών διατάξεων.

3. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ

Το 2002, το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον⁵ υποχρέωσε την ΕΕ να εγκρίνει τις απαραίτητες νομοθετικές διατάξεις για τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα. Το 2005, η θεματική στρατηγική για τα απόβλητα⁶ πρότεινε να αντικατασταθεί η ειδική νομοθεσία που αφορούσε τα βιολογικά απόβλητα από σειρά μέτρων που θα αντιμετώπιζαν επιμέρους θέματα της διαχείρισης τους. Πιο πρόσφατα, στην οδηγία πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα ζητήθηκε από την Επιτροπή να προβεί σε αξιολόγηση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων ώστε, εν ανάγκη, να υποβάλει έκθεση. Η ανάλυση που πραγματοποιήσε η Επιτροπή αποτελεί την βάση της παρούσας ανακοίνωσης.

Στο πλαίσιο της μελέτης, η Επιτροπή διενήργησε ευρύτερη διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών και δημοσίευσε ειδική πράσινη βίβλο⁷. Ο πρώτος κύκλος των διαβουλεύσεων για την πράσινη βίβλο ολοκληρώθηκε στα μέσα Μαρτίου το 2009. Τα ενδιαφερόμενα μέρη κλήθηκαν να εκφράσουν άποψή για τις προτεινόμενες εναλλακτικές δυνατότητες στρατηγικού και τεχνολογικού χαρακτήρα καθώς και τις αναμενόμενες εξελίξεις στον τομέα της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων. Αποτέλεσμα ήταν να διαβιβαστούν και να δημοσιευθούν περίπου 150 σχόλια σε ειδικό ιστότοπο CIRCA⁸.

Στις 9 και 10 Ιουλίου 2009, η Επιτροπή και τρία κράτη μέλη συνδιοργάνωσαν διάσκεψη κατά τη διάρκεια της οποίας οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν συμπληρωματικά σχόλια. Οι συμμετοχές ανήλθαν περίπου σε 200⁹. Στις 15 Ιουνίου 2009, το Συμβούλιο περιβάλλοντος ενέκρινε συμπεράσματα σχετικά με την πράσινη βίβλο της Επιτροπής¹⁰. Δημοσιοποιώντας τον προβληματισμό του σχετικά με τον αυξανόμενο όγκο των βιολογικών αποβλήτων και τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, και υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι η καλύτερη διαχείριση τους θα μπορούσε να συμβάλει στην καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, τη βελτίωση της ποιότητας των εδαφών (μέσω της λιπασματοποίησης) και την επίτευξη των θεσπισμένων στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (βιοαέριο), το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να λάβει πάραυτα και δεόντως υπόψη τις κατά τόπους επικρατούσες συνθήκες κατά την εξέταση των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων στρατηγικού χαρακτήρα. Κάλεσε παράλληλα την Επιτροπή να υποβάλει, εν ανάγκη, νομοθετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα μέχρι το

⁵ Απόφαση 1600/2002/ΕΚ.

⁶ COM(2005) 666 τελικό.

⁷ COM(2008) 811 τελικό.

⁸ http://circa.europa.eu/Public/irc/env/biowaste_prop/home

⁹ <http://EK.europa.eu/environment/waste/eventspast/biowaste.htm>

¹⁰ Συνεδρία 2953 του Συμβουλίου Περιβάλλοντος, έγγραφο: 11462/09

2010. Τελεί υπό εξέταση και το σχέδιο της έκθεσης που συνέταξε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ως απάντηση στην πράσινη βίβλο.

Κατά τις περαιτέρω διαβουλεύσεις που έλαβαν χώρα την περίοδο Μαΐου – Ιουνίου και τον Οκτώβριο του 2009, οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να εξετάσουν τα σενάρια που είχαν διαμορφωθεί για την ανάλυση της Επιτροπής και να διατυπώσουν αντίστοιχα σχόλια. Οι ως άνω διαβουλεύσεις επιβεβαίωσαν την ευρεία συναίνεση σε ό,τι αφορά τις οικονομικές και περιβαλλοντικές δυνατότητες που σχετίζονται με τη βελτίωση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων αλλά παράλληλα αποκάλυψαν σοβαρές διαφωνίες ως προς την ανάγκη να αναλάβει εν προκειμένω η Ευρωπαϊκή Ένωση νέες νομοθετικές πρωτοβουλίες.

4. ΠΕΛΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η παρούσα ανακοίνωση ερμηνεύει τα μέτρα που κρίνονται επί του παρόντος αναγκαία από την Επιτροπή για τη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων. Η ανακοίνωση αποσκοπεί πρωτίστως:

- στη διατύπωση συμπερασμάτων βάσει της ανάλυσης της Επιτροπής·
- στην υποβολή συστάσεων σχετικά με τη μελλοντική πορεία που θα επιτρέψει την πλήρη αξιοποίηση της καλής διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων·
- στην περιγραφή των κυρίων μέτρων που ενδεχομένως θα μπορούσαν να εγκριθούν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και κρατών μελών καθώς και των μέσων που θα επέτρεπαν την υλοποίησή τους κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

5. Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΕΝΑ ΑΝΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΤΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η βελτιστοποίηση της ανακύκλωσης και της ανάκτησης των βιολογικών αποβλήτων θα είχε ως αποτέλεσμα τα εξής πλεονεκτήματα:

- θα επέτρεπε στους πολίτες να εξοικονομήσουν χρήματα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ότι το ένα τρίτο των τροφίμων που αγοράζονται από τα νοικοκυριά στο Ηνωμένο Βασίλειο, συνολικής αξίας περίπου 19 δισεκατ. ευρώ, καταλήγει στα απόβλητα. Θεωρητικά θα ήταν δυνατό να συρρικνωθεί ο όγκος των αποβλήτων αυτών έως και κατά 60%¹¹,
- θα επέτρεπε τη μείωση των εκπομπών περίπου κατά 10 εκατομμύρια τόνους ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα, συμβάλλοντας τοιούτοτρόπως με 4% στην επίτευξη του στόχου που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση εν προκειμένω για το 2020, ήτοι τη μείωση κατά 10% εν σχέση προς τα επίπεδα των εκπομπών του 2005 για τους τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα ανταλλαγής ποσοστώσεων εκπομπών. Όσον αφορά τις φιλόδοξες πολιτικές προληπτικού χαρακτήρα, ο αριθμός αυτός θα μπορούσε να φθάσει τα 44 εκατομμύρια τόνων ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακα¹²,

¹¹ Έκθεση «The Food We Waste» (η τροφή που σπαταλάμε) προς την WRAP (HB), Απρίλιος 2008

¹² Πρόκειται ως επί το πλείστον για εκπομπές που σχετίζονται με την πρόσθετη παραγωγή και με τις μεταφορές, οι οποίες θα μπορούσαν να αποφευχθούν.

- θα μπορούσε να επιτευχθεί περίπου το ένα τρίτο του στόχου που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για το 2020 όσον αφορά την χρήση των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στις μεταφορές¹³, χρησιμοποιώντας τα βιοαέρια που παράγονται από τα βιολογικά απόβλητα ως καύσιμα για τα οχήματα. Η μετατροπή όλων των βιολογικών αποβλήτων σε ενέργεια θα συνέβαλε κατά 2% στην επίτευξη του συνολικού στόχου που έχει καθοριστεί για τον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- θα επέτρεπε να αυξηθεί κατά 2,6 φορές ο όγκος της αγοράς των προϊόντων λιπασματοποίησης υψηλής ποιότητας, που θα ανερχόταν τοιούτοτρόπως σε 28 εκατομμύρια τόνους¹⁴,
- θα επέτρεπε να εξοικονομηθούν πόροι αντικαθιστώντας 10% των φωσφορούχων λιπασμάτων, 9% των ποτασιούχων λιπασμάτων και 8% των ασβεστούχων λιπασμάτων¹⁵ από προϊόντα λιπασματοποίησης,
- θα επέτρεπε να εξυγιανθούν 3% - 7% των γεωργικών γαιών της ΕΕ που πάσχουν από πενία θρεπτικών συστατικών, χρησιμοποιώντας τα προϊόντα λιπασματοποίησης και αντιμετωπίζοντας τοίούτοτρόπως το πρόβλημα της υποβάθμισης της ποιότητας των εδαφών στην Ευρώπη¹⁶.
- Οι εν λόγω υπολογισμοί δεν μπορούν να προστεθούν, διότι πρόκειται εν μέρει για διαφορετικές μεταβλητές. Εν τούτοις, είναι δυνατόν να επιτευχθούν θετικά συνδυαστικά αποτελέσματα επειδή, για παράδειγμα, η αναερόβιος χώνευση μπορεί να συμβάλει στους στόχους που αφορούν το διοξείδιο του άνθρακα και τα βιοκαύσιμα βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα των εδαφών εάν το τελικό προϊόν της χώνευσης χρησιμοποιείται για τον εμπλουτισμό της γης. Βάσει των ως άνω πλεονεκτημάτων, θεωρείται ότι υπάρχουν σοβαρές δυνατότητες που θα μπορούσαν να αποτελέσουν συμβολή για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων ιδίως εφόσον επιλεγεί η λύση με την καλύτερη σχέση κόστους απόδοσης.

6. ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Οι εξεταζόμενες εναλλακτικές δυνατότητες στρατηγικού χαρακτήρα στην παρούσα ανακοίνωση βασίζονται σε σενάριο αναφοράς το οποίο προϋποθέτει ότι η ήδη ισχύουσα νομοθεσία, κυρίως η οδηγία για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων, εφαρμόζεται στο σύνολό της δίχως να αναληφθούν συμπληρωματικές πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια της επόμενης 20ετίας. Κατά συνέπεια οι ως άνω εναλλακτικές δυνατότητες επικεντρώνονται στο κόστος και τα οφέλη που θα μπορούσαν να προκύψουν από συμπληρωματικά μέτρα ιδίως μέσω της καλύτερης εφαρμογής της ιεράρχησης των αποβλήτων όπως προβλέπει η οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα.

Η ανάλυση της Επιτροπής επιβεβαίωσε την ύπαρξη σοβαρών δυνατοτήτων εξασφάλισης καλής σχέσης κόστους αποτελεσματικότητας. Δεν αποκαλύφθηκε κάποιο κενό σε επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα μπορούσε να παρεμποδίζει τα κράτη μέλη να λάβουν τα δέοντα

¹³ Όπως προβλέπουν το άρθρο 3 παράγραφος 4 και το άρθρο 21 παράγραφος 2 της οδηγίας 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

¹⁴ ORBIT/EKN, “Compost production and use in the EE”(παράγωγή και χρήση των προϊόντων λιπασματοποίησης στην ΕΕ), 2008.

¹⁵ Ως ανωτέρω.

¹⁶ Περίπου το 45% των εδαφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ενδεή ως προς το χούμο.

μέτρα αλλά αποδείχθηκε ότι θα ήταν χρήσιμο να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με την παροχή περισσότερων κινήτρων σε εθνικό επίπεδο και με την ορθή εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων, για να εξασφαλισθούν περισσότερα οικονομικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα επ' ωφελεία του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα από τη βελτίωση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων θα ήταν η μείωση της εκπομπής αερίων που επιδεινώνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, με αποτέλεσμα σοβαρά πλεονεκτήματα για την κοινωνία παρά το ενδεχόμενο συμπληρωματικό κόστος. Ταυτόχρονα, η παραγωγή προϊόντων λιπασματοποίησης και βιοαερίου υψηλής ποιότητας θα συνέβαλε στην ποιοτική αναβάθμιση των εδαφών και στην εύλογη χρήση πόρων καθώς και στη βελτίωση της ενεργειακής αυτάρκειας.

Η πληρέστερη συμμόρφωση της διαχείρισης των βιοαποβλήτων προς την ιεράρχηση των αποβλήτων και τις λοιπές διατάξεις της οδηγίας πλαίσιο για τα απόβλητα θα μπορούσε να εξασφαλίσει περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη ύψους από 1,5 δις ευρώ (σε περίπτωση περιορισμένης αύξησης της ανακύκλωσης) έως 7 δις ευρώ (σε περίπτωση εφαρμογής φιλόδοξων πολιτικών ανακύκλωσης και πρόληψης)¹⁷. Ο συνδυασμός συγκρατημένων πολιτικών για την ανακύκλωση και την πρόληψη θα είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη οικονομιών 5,5 δις ευρώ (εκ των οποίων 4,1 δις ευρώ χάρη στην πρόληψη των αποβλήτων). Περίπου 34 εκατομμύρια τόνοι ισοδυνάμου διοξειδίου του άνθρακος θα μπορούσαν να αποφευχθούν (80-90% χάρη στην πρόληψη). Τοιουτοτρόπως θα ήταν δυνατό να δημιουργηθούν σταθερότερες αγορές για τα προϊόντα λιπασματοποίησης και το βιοαέριο με άμεσα οικονομικά οφέλη για τα νοικοκυριά στην Ευρωπαϊκή Ένωση χάρη στην πρόληψη των τροφικών αποβλήτων.¹⁸

7. ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ – ΆΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΟΥΝ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΟΟΜΙΚΗ ΤΑΦΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Οι πρωτοβουλίες που συνοψίζονται στο παρόν κεφάλαιο αποσκοπούν στην προαγωγή της καλύτερης δυνατής αξιοποίησης της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας, αφήνοντας στα κράτη μέλη μεγάλο περιθώριο αξιολόγησης όσον αφορά την επιλογή μέσων δράσης κατά το καλύτερο δυνατό προσαρμοσμένων στην κατάστασή τους.

7.1. Πρωτοβουλίες στο επίπεδο της ΕΕ

Μολονότι τα κράτη μέλη διαθέτουν ήδη πολλές δυνατότητες βελτίωσης της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων, η πρωτοβουλία στήριξης σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτάχυνση της όλης διαδικασίας και για την εξασφάλιση ισότιμων όρων σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά συνέπεια, Επιτροπή προτίθεται να λάβει τα κάτωθι μέτρα:

¹⁷ Συνολικά οφέλη για την ΕΕ-27 την περίοδο 2013-2020 – υπολογισμένα βάση μέτρων που υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα από την ήδη υφιστάμενη νομοθεσία.

¹⁸ Βλ. παράρτημα (8.3).

7.1.1. Πρόληψη των βιολογικών αποβλήτων

Βάσει της οδηγίας πλαίσιο για τα απόβλητα τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να εκπονούν εθνικά σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ιεράρχησή τους. Επιπλέον καλούνται να συντάξουν, το αργότερο μέχρι το τέλος του έτους 2013, εθνικά προγράμματα πρόληψης των αποβλήτων που να καθορίζουν σημεία αναφοράς τα οποία να επιτρέπουν την αποτίμηση των συντελούμενων προόδων. Η ενσωμάτωση εθνικών στόχων στα ως άνω προγράμματα για την πρόληψη των βιολογικών αποβλήτων θα μπορούσε να αποτελέσει επιπλέον αποτελεσματικό μέτρο.

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα κράτη μέλη δεν έχουν λάβει σαφή και απτά μέτρα για να βελτιωθεί η πρόληψη των βιολογικών αποβλήτων. Η κατάσταση αυτή οφείλεται εν μέρει στην έλλειψη σαφών προσανατολισμών, και αντίστοιχων μετρήσιμων ποσοτικών στόχων, αλλά είναι επίσης συνέπεια κυρίως του ευαίσθητου χαρακτήρα του θέματος, που γίνεται αντιληπτό αρνητικά ως περιορισμός των δικαιωμάτων επιλογής των καταναλωτών. Λόγω των αρμοδιοτήτων που αφορούν τις επιμέρους εθνικές καταστάσεις, δεν είναι ακόμη δυνατόν να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα των υποχρεωτικών στόχων που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για θέματα πρόληψης. Θα ήταν εντούτοις δυνατόν να θεσπιστούν δείκτες για την μέτρηση της προληπτικής αντιμετώπισης των αποβλήτων, σύμφωνα με τη διαδικασία της επιτροπολογίας βάσει της οδηγίας πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα ώστε να υποστηριχθούν τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα μπορούσε να προσφέρει συμπληρωματική βοήθεια για την προαγωγή της κατά το δυνατόν ευρύτερης αξιοποίησης των καλών πρακτικών. Η Επιτροπή εξετάζει το ενδεχόμενο να προτείνει, στο πλαίσιο της διαδικασίας της επιτροπολογίας, **ειδικούς προσανατολισμούς για την πρόληψη των βιολογικών αποβλήτων** κατά την εκπόνηση εθνικών προγραμμάτων πρόληψης των αποβλήτων ενώ παράλληλα προτίθεται να συνεχίσει τις εργασίες της με στόχο να **προτείνει σειρά δεικτών που θα αποσκοπούν στο να αξιολογείται κατά πόσο είναι σκόπιμο να καθοριστούν μελλοντικά στόχοι πρόληψης των αποβλήτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης**. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να δημιουργήσουν τα αναγκαία κίνητρα ώστε να υπάρξει στροφή προς τη μεγαλύτερη πρόληψη με παράλληλη τήρηση της αρχής της επικουρικότητας.

7.1.2. Επεξεργασία των βιολογικών αποβλήτων

Για τα αναπόφευκτα απόβλητα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιλέξουν τις καλύτερες δυνατές εναλλακτικές δυνατότητες διαχείρισης λαμβάνοντας υπόψη την ειδική τους κατάσταση (για παράδειγμα δημογραφική πυκνότητα, ζήτηση προϊόντων λιπασματοποίησης ή ενέργειας κλπ). Η ουσιαστική μείωση των βιολογικών αποβλήτων που καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής και η αύξηση της βιολογικής επεξεργασίας τους τελούν ήδη υπό εφαρμογή σε πολλά κράτη μέλη. Είναι εντούτοις απίθανο τα λιγότερο αναπτυγμένα κράτη μέλη να λάβουν στο άμεσο μέλλον ουσιαστικά μέτρα υπέρ της λιπασματοποίησης και της παραγωγής βιοαερίου εάν δεν παρασχεθούν συμπληρωματικά κίνητρα. Είναι πιθανότερο τα κράτη αυτά να εξακολουθήσουν να προτιμούν τις εναλλακτικές δυνατότητες που φαίνονται απλούστερες, δίχως να λαμβάνουν υπόψη το σύνολο των περιβαλλοντικών οφελών και τις δαπάνες που αυτές ουσιαστικά συνεπάγονται. Έτσι ενδεχομένως ερμηνεύεται γιατί ορισμένα κράτη μέλη και συμμετέχοντες συνεχίζουν να ζητούν από την ΕΕ να λάβει μέτρα στον ως άνω τομέα.

Η λεπτομερής ανάλυση που παρατίθεται στο παράρτημα όσον αφορά τις δαπάνες και τα οφέλη, αποκαλύπτει ότι σε επίπεδο κοινωνίας και για το σύνολο της ΕΕ, τα πιθανά οφέλη είναι κατά τα φαινόμενα σημαντικά. Εντούτοις, λόγω των διαφορετικών συνθηκών στα επιμέρους κράτη μέλη, είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν διεξοδικότερες εργασίες, ιδίως

όσον αφορά την αρχή της επικουρικότητας, πριν να καθοριστεί εάν είναι σκόπιμο να προταθεί στόχος σε επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιολογική επεξεργασία των αποβλήτων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει την ανάλυσή της για να αποφανθεί κατά πόσο είναι σκόπιμο να καθοριστούν στόχοι μέχρι το 2014 βάσει της οδηγίας πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα. Ένας στόχος για τη βιολογική επεξεργασία κατά πάσα πιθανότητα θα πρέπει να συνδυαστεί με την ενίσχυση της χωριστής συλλογής ώστε να εξασφαλίζεται η καλή ποιότητα των προϊόντων λιπασματοποίησης και χώνευσης.

Η επιλογή μεταξύ κεντρικής ή αποκεντρωμένης λιπασματοποίησης, η παραγωγή ενέργειας με χώνευση και οι διάφοροι τρόποι αξιοποίησης της παραγόμενης ενέργειας – μεταφορές, ηλεκτρισμός, θέρμανση, θα εξαρτηθεί από τις τοπικές συνθήκες (ενεργειακό μπουκέτο, πιθανές συνεργείες με άλλες πολιτικές) και θα πρέπει να αφεθεί στην αξιολόγηση των κρατών μελών.

Η προτεινόμενη οδηγία σχετικά με τις βιομηχανικές εκπομπές¹⁹, που αποσκοπεί στην αντικατάσταση της ισχύουσας οδηγίας για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (οδηγία IPPC)²⁰, καθορίζει τις βασικές αρχές που διέπουν την αδειοδότηση και τον έλεγχο των εγκαταστάσεων μεγαλύτερου μεγέθους οι οποίες ασχολούνται με την επεξεργασία των βιολογικών αποβλήτων (με δυναμικό που υπερβαίνει τους 50 τόνους ημερησίως). Η κανονιστική ρύθμιση των βιολογικών αποβλήτων θα μπορούσε να ολοκληρώσει, δίχως να θίξει, τους υγειονομικούς κανόνες που ισχύουν για τη συλλογή και την επεξεργασία των ζωικών καταλοίπων²¹.

7.1.3. Η προστασία του εδάφους στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα προϊόντα λιπασματοποίησης και χώνευσης από βιολογικά απόβλητα δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς. Μολονότι τα υλικά αυτά συμβάλλουν σημαντικά στην ορθολογική αξιοποίηση των πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη βελτίωση εδαφών ενδεών σε άνθρακα, η ζήτηση υστερεί λόγω έλλειψης εμπιστοσύνης εκ μέρους των τελικών χρηστών σε πολλά από τα κράτη μέλη.

Για να αντιμετωπιστεί αυτό το πρόβλημα, κρίνεται σκόπιμο να ρυθμιστεί κανονιστικά η χρήση των εν λόγω υλικών κατά τρόπο που να μην υφίστανται αρνητικές επιπτώσεις στα διάφορα εδάφη.

Θα είναι αναγκαίο να καθιερωθούν πρότυπα για τα προϊόντα λιπασματοποίησης και χώνευσης ώστε να επιτραπεί η ελεύθερη κυκλοφορία τους στην εσωτερική αγορά και να δοθούν άδειες για τη χρήση τους δίχως συμπληρωματικούς ελέγχους και παρακολούθηση των εδαφών στα οποία θα χρησιμοποιηθούν. Η διαδικασία που αποσκοπεί στον καθορισμό του χρονικού σημείου μετά το οποίο ανάλογα υλικά δεν θεωρούνται πλέον απόβλητα βάσει της οδηγίας πλαίσιο για τα απόβλητα, θα μπορούσε να είναι το πλέον αποτελεσματικό μέσο για τη διαμόρφωση των εν λόγω προτύπων. Η Επιτροπή έχει μόλις αρχίσει τις εργασίες αξιολόγησης του τεχνικού υπόβαθρου για ανάλογη πρόταση²².

Είναι αναμενόμενο τα βιολογικά απόβλητα που έχουν αποτελέσει αντικείμενο βιολογικής επεξεργασίας να μην ανταποκρίνονται σε όλα τα πρότυπα που ισχύουν για τα διάφορα

¹⁹ COM(2007) 843 τελικό

²⁰ Οδηγία 96/61/EK

²¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1774/2002

²² Βλ. τελική έκθεση του Ινστιτούτου Τεχνολογικών Προβλέψεων (ITPI) του Κοινού Κέντρου Ερευνών με τίτλο «End of Waste Criteria» (Κριτήρια για τον αποχαρακτηρισμό των αποβλήτων).

προϊόντα. Τα εν λόγω υλικά θα μπορούσαν εντούτοις να βελτιώσουν ουσιαστικά εδάφη φτωχά σε άνθρακα εφόσον χρησιμοποιηθούν ασφαλώς. Εντούτοις θα ήταν αδύνατο να επιτευχθεί πλήρης εναρμόνιση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης δεδομένου ότι διαφέρουν οι κατά τόπους συνθήκες (όπως για παράδειγμα η ποιότητα και οι ανάγκες των εδαφών). Η Ευρωπαϊκή Ένωση όφειλε, όμως, να καθιερώσει ελάχιστους κανόνες που να αποτελούν «δίχτυ ασφαλείας» που να προστατεύει από τις επικίνδυνες χρήσεις.

Η Επιτροπή εξετάζει επί του παρόντος τη δυνατότητα να καθιερωθούν ανάλογες ελάχιστες απαιτήσεις μέσω της υπό αναθεώρηση οδηγίας για την ιλύ καθαρισμού²³. Προβλέπεται διενέργεια μελέτης επιπτώσεων για τα τέλη του 2010 και ενδέχεται να υποβληθεί σχετική πρόταση μέχρι το 2011.

7.1.4. Έρευνα και καινοτομία

Η έρευνα και η καινοτομία μπορούν να οδηγήσουν σε νέες εφαρμογές και χρήσεις για τα βιολογικά απόβλητα (εφαρμογή αιχμής σε θέματα λίπανσης των εδαφών και βιοενέργειας, βιοχημικές εφαρμογές, βιοϋλικά). Το έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τις δράσεις έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (2007–2013) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο όσον αφορά τις εν λόγω προόδους. Πολλά θέματα του προγράμματος συνεργασίας υποστηρίζουν τις δραστηριότητες για θέματα πρόληψης των βιολογικών αποβλήτων ή/και βελτιστοποίησης της οικονομικής τους αξίας.

7.1.5. Η κλιμάκωση των προσπάθειών για την ολοκληρωμένη εφαρμογή του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Όπως έχουν αποδείξει τα ήδη εκτελεσθέντα έργα σε πολλά κράτη μέλη, η κείμενη νομοθεσία για τα απόβλητα αποτελεί εξαίρετη βάση για την προηγμένη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων. Είναι, εντούτοις, καθοριστικής σημασίας οι υφιστάμενες νομοθετικές πράξεις να αξιοποιούνται με το βέλτιστο δυνατό τρόπο και να εφαρμόζονται ορθά. Αποτελεί φρούδα ελπίδα να υποθεθεί ότι με τη θέσπιση νέων διατάξεων κανονιστικού χαρακτήρα μπορεί να αντισταθμισθεί η κακή εφαρμογή ή ο ελλιπής έλεγχος της εφαρμογής της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή, πέραν της ενίσχυσης που προσφέρει στα κράτη μέλη, θα διπλασιάσει τις προσπάθειες που καταβάλλει για να εξασφαλιστεί η καλύτερη εφαρμογή της νομοθεσίας. Προς τούτο, **η Επιτροπή εκπονεί επί του παρόντος κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή και την αξιολόγηση της έννοιας του κύκλου ζωής στον τομέα των αποβλήτων**²⁴.

Η αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων σχετικά με την απομάκρυνση των βιολογικών αποβλήτων από τους χώρους υγειονομικής ταφής, όπως οι στόχοι αυτοί ορίζονται από την οδηγία για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων, αποτελεί μια από τις καθοριστικής σημασίας προτεραιότητες. Υπάρχει δυνατότητα λήψης πολλών μέτρων, ενδεχομένως, για την ενίσχυση της εφαρμογής της εν λόγω οδηγίας, όπως η **προσεκτική παρακολούθηση** της επίτευξης των στόχων για την απομάκρυνση των βιολογικών αποβλήτων από τους χώρους υγειονομικής ταφής, η **ενδεδειγμένη ανάλυση των στρατηγικών των κρατών μελών για την διαχείριση των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων** και η χρηματοοικονομική ευρωπαϊκή βοήθεια μέσω των **περιφερειακών πολιτικών**. Εξάλλου η Επιτροπή αξιολογεί επί του παρόντος τα μέσα που διαθέτει για να εξασφαλίσει την καλύτερη παρακολούθηση και για να

²³ Οδηγία 86/278/ΕΟΚ.

²⁴ <http://lct.jrc.ec.europa.eu/eplca/deliverables/international-reference-life-cycle-data-system-ilcd-handbook>

προσφέρει μεγαλύτερη στήριξη στα κράτη μέλη, ενδεχομένως, και για να παράσχει το ταχύτερο δυνατό κατευθυντήριες γραμμές, να προβλέψει τη δέουσα επιμόρφωση και να εντατικοποιήσει τη συνεργασία.

Τα προαναφερόμενα μέτρα θα επέτρεπαν την καλύτερη εκμετάλλευση της υφιστάμενης νομοθεσίας, χρησιμοποιώντας τις ήδη εγκεκριμένες διαδικασίες επιτροπολογίας και εξέτασης. Παράλληλα ενώ εξασφαλίζουν τα δέοντα περιθώρια ελιγμών για τις εθνικές πολιτικές, τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να συμβάλουν ουσιαστικά στην καλή εφαρμογή της νομοθεσίας σχετικά με τα απόβλητα και να στηρίξουν την ορθολογική αξιοποίηση των πόρων της ΕΕ.

7.2. Δράσεις στο επίπεδο των κρατών μελών

7.2.1. Σχέδια διαχείρισης που σέβονται την ιεράρχηση των αποβλήτων

Παράλληλα με τον σεβασμό των κατά τόπους ειδικών συνθηκών, τα κράτη μέλη οφείλουν κατά πρώτον να θέσουν σε εφαρμογή τις διατάξεις της οδηγίας πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα και να **εφαρμόσουν ορθά την ιεράρχηση των αποβλήτων** στα εθνικά σχέδια διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων. Η ορθή αξιοποίηση των ως άνω διατάξεων, που θα καταστούν νομικά δεσμευτικές για τα κράτη μέλη στις 12 Δεκεμβρίου 2010, θα συνέβαλε ουσιαστικά στη βελτιστοποίηση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων και στη συμπλήρωση των επιδράσεων της οδηγίας σχετικά με την υγειονομική ταφή των αποβλήτων.

7.2.2. Η πρόληψη των βιολογικών αποβλήτων

Σύμφωνα με την ιεράρχηση των αποβλήτων, είναι αναγκαίο να αυξηθεί η πρόληψη των αποβλήτων χρησιμοποιώντας κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα προγράμματα πρόληψης που προβλέπει η οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα, συμπεριλαμβανομένης της επίτευξης των ενδεδειγμένων εθνικών στόχων όσον αφορά την πρόληψη των βιολογικών αποβλήτων ώστε να διαρραγεί η σχέση μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και περιβαλλοντικών επιπτώσεων λόγω της παραγωγής βιολογικών αποβλήτων, των εθνικών σημείων αναφοράς για τα μέτρα πρόληψης των βιολογικών αποβλήτων, της παρακολούθησης, της αξιολόγησης και των περιοδικών εκθέσεων για τις συντελεσθείσες προόδους. Η Επιτροπή θα μπορούσε να παράσχει την βοήθειά της δημιουργώντας πλαίσιο για τις εν λόγω δραστηριότητες (βλ. 7.1.1.).

7.2.3. Η προαγωγή της χωριστής συλλογής και της βιολογικής επεξεργασίας των βιολογικών αποβλήτων

Η λιπασματοποίηση και η αναερόβια χώνευση προσφέρουν τα πλέον πολλά υποσχόμενα περιβαλλοντικά και οικονομικά αποτελέσματα για τα αναπόφευκτα βιολογικά απόβλητα. Η καλή ποιότητα των υλικών που υπόκεινται στις εν λόγω διαδικασίες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση καθοριστικής σημασίας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η χωριστή συλλογή είναι η πλέον αποτελεσματική μέθοδος για την εξασφάλιση καλής ποιότητας.

Τα κράτη μέλη θα όφειλαν να καταβάλλουν σοβαρές προσπάθειες για να καθιερώσουν τη χωριστή συλλογή ώστε να επιτύχουν την ανακύκλωση και την αναερόβια χώνευση υψηλής ποιότητας. Ιδιαζόντως αποτελεσματικά συστήματα διαχωρισμού στην πηγή των επιμέρους κατηγοριών των βιολογικών αποβλήτων, υπάρχουν ήδη στην Αυστρία, τη Γερμανία, το Λουξεμβούργο, τη Σουηδία, το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες, την Καταλονία (στην Ισπανία) και

σε ορισμένες περιφέρειες της Ιταλίας²⁵. Τα συστήματα χωριστής συλλογής συχνά διαφέρουν σημαντικότερα ανάλογα, για παράδειγμα, με το είδος των συλλεγόμενων αποβλήτων (τροφικά απόβλητα, απόβλητα κήπου, κλπ) και της διαθεσιμότητας εναλλακτικών λύσεων επεξεργασίας. Κλειδί για την επιτυχία παραμένει η προσαρμογή στις κατά τόπους συνθήκες και με τρόπο που να διευκολύνει τη χρήση των εν λόγω συστημάτων για το κοινό.

Η Επιτροπή προτρέπει τα κράτη μέλη να **εκμεταλλευθούν πλήρως τις δυνατότητες που προσφέρουν τα άρθρα 11 και 22 της οδηγίας πλαίσιο σχετικά με τα απόβλητα** ώστε να καταστεί προτεραιότητα η υλοποίηση των συστημάτων χωριστής συλλογής σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπει για την ανταγωνιστικότητα η συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι πληροφορίες αναφορικά με την εκτέλεση των εν λόγω άρθρων κατά πάσα πιθανότητα θα αποτελέσουν μέρος των απαιτήσεων για τις εκθέσεις που συντάσσονται βάσει της οδηγίας πλαίσιο για τα απόβλητα.

7.2.4. Η προστασία των εδαφών στην ΕΕ

Η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει ελάχιστα πρότυπα για την αξιοποίηση των προϊόντων λιπασματοποίησης και χώνευσης στη γεωργία στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγία για την ιλύ καθαρισμού (βλ. 7.1.3). Οι εν λόγω κανόνες κατά πάσα πιθανότητα θα είναι ισοδύναμοι προς τους ήδη ισχύοντες εθνικούς κανόνες σε ορισμένα κράτη μέλη, και ενίοτε εισέτι αυστηρότεροι, με αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση των αναπροσαρμογών και των συμπληρωματικών δαπανών.

7.2.5. Τα προϊόντα λιπασματοποίησης, καλύτερη ποιότητα για λογικότερη αξιοποίηση των πόρων

Τα κράτη μέλη θα όφειλαν να προάγουν την παραγωγή και τη χρήση προϊόντων λιπασματοποίησης από «καθαρά» βιολογικά απόβλητα (που συλλέγονται χωριστά). Θα όφειλαν επίσης να αναλάβουν τις δέουσες πρωτοβουλίες για να **προάγουν την μεγαλύτερη διάδοση της αξιοποίησης ανάλογων υλικών εκ μέρους των τελικών χρηστών**, διευκολύνοντας τοιουτοτρόπως τη λογικότερη εκμετάλλευση των πόρων ειδικά με την αντικατάσταση των μη ανανεώσιμων ανοργάνων λιπασμάτων και τη διαφύλαξη της ποιότητας των εδαφών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα κράτη μέλη θα όφειλαν να συμμετέχουν ενεργά στον καθορισμό των ποιοτικών κριτηρίων που αναφέρονται στο σημείο 7.1.3 και να υποστηρίξουν την εφαρμογή τους ώστε να επιταχυνθεί η μεγέθυνση της αγοράς.

7.2.6. Προς την πλήρη κατάργηση της υγειονομικής ταφής των αποβλήτων

Όσον αφορά την υγειονομική ταφή των αποβλήτων, οι εθνικές προσπάθειες θα πρέπει να εστιασθούν στην ολοκληρωμένη επίτευξη των στόχων που έχουν καθοριστεί από την οδηγία για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων ώστε να απομακρύνονται τα βιολογικής προέλευσης απόβλητα από τους χώρους υγειονομικής ταφής με παράλληλη τήρηση των διατάξεων της ως άνω οδηγίας σε ό,τι αφορά την υγειονομική ταφή και τους κινδύνους για τα σταθεροποιημένα βιολογικά απόβλητα.

Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ήδη εγκρίνει τις ενδεδειγμένες πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο για την πλήρη κατάργηση της υγειονομικής ταφής των μη επεξεργασμένων αποβλήτων και προβαίνουν σε υψηλής ποιότητας βιολογική επεξεργασία. Η Επιτροπή συστήνει ασμένως σε

²⁵ ACR+: Διαχείριση των οικιακών βιοαποδομήσιμων αποβλήτων: ποιες είναι οι προοπτικές για τους δήμους και τις κοινότητες της Ευρώπης;

όλα τα κράτη μέλη **να καθορίσουν** το συντομότερο δυνατό **ως στόχο την πλήρη κατάργηση της υγειονομικής ταφής των ανεπεξέργαστων βιολογικών αποβλήτων**, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας πλαίσιο για τα απόβλητα.

Στο πλαίσιο των καταβαλλόμενων προσπάθειών για τον κατά τον δυνατό μεγαλύτερο περιορισμό της υγειονομικής ταφής, μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο όλες οι εναλλακτικές δυνατότητες που κατέχουν καλή θέση στην ιεράρχηση των αποβλήτων. Η αποτελεσματική αποτέφρωση μπορεί επίσης, σε ενεργειακό επίπεδο, να συμβάλει στη βελτίωση της συνολικής διαχείρισης των αποβλήτων. Εντούτοις θα πρέπει να αποδίδεται η δέουσα προσοχή ώστε να αποφεύγονται υπέρμετρες επενδύσεις για τη δημιουργία δυναμικού αποτέφρωσης που θα μπορούσε να περιορίσει μεταγενέστερες εναλλακτικές δυνατότητες για την περαιτέρω προώθηση της βιολογικής επεξεργασίας ή της πρόληψης. Τα εθνικά σχέδια διαχείρισης των αποβλήτων θα έπρεπε να λαμβάνουν σαφώς υπόψη το εν λόγω θέμα μέσο και μακροπρόθεσμα.

7.2.7. Η παραγωγή ενέργειας από απόβλητα

Η εξανθράκωση (ήτοι ο περιορισμός παραγωγής διοξειδίου του άνθρακα) στον τομέα της ενέργειας αποτελεί μια από τις πρωταρχικές προκλήσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα βιολογικά απόβλητα μπορούν να μετατρέπονται σε ηλεκτρική ενέργεια, θερμική ενέργεια ή σε καύσιμα για τον τομέα των μεταφορών σχετικά χαμηλού κόστους, περιορίζοντας τοιςυποτιμώμενως την ανάλωση ορυκτών καυσίμων και βελτιώνοντας την ασφάλεια του εφοδιασμού. Τα κράτη μέλη θα έπρεπε να αντιμετωπίσουν το εν λόγω ενδεχόμενο κατά την εκπόνηση των μέτρων τα οποία αποσκοπούν στην επίτευξη των δεσμευτικών εθνικών στόχων όσον αφορά τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας για το 2020 βάσει της οδηγίας για τις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας²⁶. Η οδηγία αναγνωρίζει ιδίως τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η χρήση αποβλήτων για την παραγωγή καυσίμων μεταφοράς που έχει ως αποτέλεσμα να μετρά εις διπλούν η συμβολή τους στην επίτευξη του στόχου της χρήσης κατά 10% των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στον τομέα των μεταφορών.

7.2.8. Η βελτίωση της εφαρμογής

Τα κράτη μέλη οφείλουν να αποδώσουν **απόλυτη προτεραιότητα** στην **κατάλληλη εφαρμογή των νομοθετικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** όσον αφορά την διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων. Οι γενικές απαιτήσεις ως προς τη διαχείριση των αποβλήτων, όπως η προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας των αποβλήτων και η προτεραιότητα που επιβάλλεται να αποδίδεται στην πρόληψη και στην ανακύκλωση τους, καθιερώνονται με την οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα η οποία περιέχει επίσης στοιχεία ειδικά για τα βιολογικά απόβλητα (στόχοι σε θέματα ανακύκλωσης των οικιακών και των συναφών αποβλήτων, που μπορούν να καλύψουν και τα βιολογικά απόβλητα, καθώς και απαιτήσεις όσον αφορά τη χωριστή συλλογή). Οι ως άνω διατάξεις, σε συνδυασμό με την οδηγία που αφορά την υγειονομική ταφή των αποβλήτων, αποτελούν βασικό νομοθετικό πλαίσιο για τα βιολογικά απόβλητα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατίθενται στην παρούσα ανακοίνωση και την αρχή της «καλύτερης νομοθέτησης», επιβάλλεται τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν όλες τις προσφερόμενες δυνατότητες εκ μέρους της ήδη ισχύουσας νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να βελτιστοποιήσουν τη διαχείριση των βιολογικών αποβλήτων.

²⁶

Οδηγία 2009/28/EK

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ανάλυση που πραγματοποίησε η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι η βελτίωση της διαχείρισης των βιολογικών αποβλήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μέσο που δεν έχει ακόμα αξιοποιηθεί δεόντως και το οποίο προσφέρει σημαντικά περιβαλλοντικά και οικονομικά πλεονεκτήματα. Η παρούσα ανακοίνωση συνοψίζει μέτρα τα οποία αποσκοπούν στην εκμετάλλευση αυτών των δυνατοτήτων αξιοποιώντας καλύτερα το κείμενο κανονιστικό πλαίσιο ενώ παράλληλα εξασφαλίζει μεγάλη διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη όσον αφορά τις επιλογές των πλέον ενδεδειγμένων εναλλακτικών λύσεων συναρτήσει της εκάστοτε κατάστασής τους.